

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ: ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ

РЕПУБЛИКА СРПСКА
УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ
Број: 19-2222/14
Датум: 16.07.2014. год
БАЊА ЛУКА

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

На основу Одлуке Наставно-научног вијећа Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци (број:19/3.1461/14, од 19.06.2014. године) именована је комисија за припремање Извјештаја за оцјену подобности теме и услова кандидата мр Мариане Лукић - Тановић за израду докторског рада под насловом: „Демогеографски процеси на простору града Источно Сарајево“ у следећем саставу:

1. Др Драшко Маринковић, ванредни професор, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, уже научне области: Друштвена географија и Демографија – председник,
2. Др Рајко Гњато, редовни професор, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област: Регионална географија – члан,
3. Др Бранислав Ђурђев, редовни професор, Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду, ужа научна област: Друштвена географија – члан.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Мр Мариана Лукић - Тановић рођена 24. марта 1984. године у Сарајеву. Основне студије завршила је 2008. године на Одсеку за географију Филозофског факултета Пале са просечном оцјеном 9,15. На истом факултету 2008. године уписује постдипломске студије на смјеру Настава географије. Магистарску тезу под називом: „Демографски развој града Источно Сарајево – стање и перспектива“ одбранила је у октобру 2013. године. У октобру 2010. године изабрана је у звање асистента, а у априлу 2014. године у звање вишег асистента за ужу научну област Друштвена географија на Катедри за географију Филозофског факултета

Универзитета у Источном Сарајеву. Као представник Катедре за географију и Филозофског факултета Пале, учествовала је на две Међународне геоеколошке љетне школе (2011. и 2012. године), одржане на простору Црне Горе. Од 2008. године до данас самостално и као коаутор објавила је 14 научних и стручних радова. Учествовала је на 15 конгреса, симпозија и семинара из области географије. Током основних студија била је стипендиста Министарства просвјете и културе Републике Српске и стипендиста Фонда др Милан Јелић. Током постдипломских студија била је стипендиста Министарства науке и технологије Републике Српске. Члан је Географског истраживачког друштва „Јевто Дедијер“. Говори енглески језик.

Научни радови:

1. Лукић, М., Пашалић, Д. (2012), *Становништво Републике Српске у фокусу тржишта рада*, Зборник радова са научног скупа Наука и идентитет, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, Пале, стр. 751-760.
2. Лукић, М. (2011), *Демографско стање града Источно Сарајево*, Зборник радова са Трећег конгреса Српских географа, ПМФ Универзитета у Бањалуци и Географски факултет Универзитета у Београду, Бањалука, стр. 513-521.
3. Lukic Tanovic, M., Pasalic, S., Golijanin, J. (2014), *Demographic development of Bosnia and Herzegovina from the Otoman period till 1991 and the modern demographic problems*, Procedia - Social and Behavioral Sciences, Vol.120, str. 238-247.
4. Голијанин, Ј., Лукић, М. (2012), *Преображај викенд насеља и стање викендашких кретања на геопростору Паљанске котлине*, Зборник радова са међународног научног скупа Проблеми и изазови савремене географске науке и наставе, Географски факултет Универзитета у Београду, Копаоник, стр. 613-620.
5. Лукић, М. (2013), *Свест становника општине Пале о културно-историјском наслеђу породице Павловић*, Зборник радова са научног скупа Наука и традиција, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, Пале, књига 7, том 3, стр. 61-72.

Стручни радови:

1. Лукић, М. (2008), *Мogućност развоја сеоског туризма у долини Праче*, Научно-стручни часопис из туризма Туризам бр.12, Савремене тенденције у туризму, хотелијерству и гастрономији, ПМФ Департаман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад, стр. 41-45.
2. Лукић, М. (2008), *Туристичке вредности Романије као допуна понуди Јахорине*, Зборник резимеа Креирање промена у спорту, туризму и слободном времену, Факултет за спорт и туризам, Нови Сад, стр. 62-63.
3. Годоровић, Б., Лукић, М. (2008), *Туристичка валоризација подручја пјешчаних пирамида код Фоче*, Научно-стручни часопис из туризма Туризам бр.12, Савремене тенденције у туризму, хотелијерству и гастрономији, ПМФ Департаман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад, стр. 91-94.
4. Лукић, М. (2009), *Климатске промене на Бјелашници и њихов утицај на туризам*,

- Зборник радова 5. Регионалне Конференције Животна средина ка Европи, Амбасадори животне средине и Привредна комора Србије, Београд, стр. 33 - 37.
5. Петронић, С., Лукић, М. (2010), *Условљеност развоја туризма рељефним, климатским и хидролошким карактеристикама у горњем току реке Праче*, Зборник радова са научног скупа Интердисциплинарност и јединство савремене науке, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, Пале, стр. 495-508.
6. Пашалић, С., Пашалић, Д., Лукић, М. (2011), *Утицај туризма на демографски развој Републике Српске*, Зборник радова са научног скупа Наука и политика, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, Пале, стр. 13-21.
7. Пашалић, С., Лукић, М. (2012), *Демографска обиљежја Добојско-бијељинске регије*, Демографска стварност Републике Српске 1992-2012. године, Географско друштво Републике Српске, Бања Лука, посебна издања, књига 30., стр. 115-126.
8. Голијанин, Ј., Петронић, С., Лукић, М. (2013), *Проблеми и перспективе у планирању и заштити простора Јахорине*, Зборник радова са научно-стручног скупа са међународним учешћем Планска и нормативна заштита простора и животне средине, Асоцијација просторних планера Србије и Универзитет у Београду - Географски факултет, Београд, књига 2, стр. 567-574.
9. Лукић Тановић, М. (2014), *Процес старења становништва са освртом на старење становништва града Источно Сарајево*, Зборник радова са научног скупа Наука и глобализација, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, Пале.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

1) Значај истраживања

Демографски развој и демогеографски процеси битна су компонента свеукупног друштвеног развоја Града Источно Сарајево. Ратна дешавања у периоду 1992-1995. године директно су утицала на територијални размјештај, динамичке и структурне промјене на овом геопростору. Основни разлог због ког би истраживање на тему: "Демогеографски процеси на простору града Источно Сарајево" треба да се спроведе је тај што су се досадашња истраживања искључиво темељила на процјенама званичних статистичких институција о броју становника. Дакле, с обзиром да од 1991. године није било званичног пописа становништва сва демографска сазнања су се базирала на анкетним истраживањима. У октобру 2013. године спроведен је попис становништва на територији Босне и Херцеговине, па самим тим демографска истраживања наведеног простора добијају нову димензију. Дакле, сва ранија истраживања могу се наставити, али и статистички употпунити новим релевантним подацима. Захваљујући попису и могућностима да се приступи

новим подацима, не само о броју становника, него и о структурама становништва, биће могуће применијени конкретан демографских модел истраживања овог геопростора.

2) Преглед истраживања

Сличном тематиком, тј. демографским развојем и демографским процесима града Источно Сарајево до сада се мало аутора бавило. Посљедње четири године и сама кандидаткиња се бавила овом проблематиком, првенствено кроз израду магистарске тезе под насловом "Демографски развој града Источно Сарајево – стање и перспектива", али и кроз неке од објављених радова.

Град Источно Сарајево има добре демографске потенцијале, али исто тако и велике демографске проблеме који се у будућности морају рјешавати. Јасно је да је до наглог пораста броја становника у граду Источно Сарајево дошло захваљујући првенствено ратним миграцијама становништва, а каснијих година долази и до позитивног миграционог салда унутрашњих миграција. Међутим, негативан природни прираштај још од 1996. године је велики друштвени проблем који утиче на смањење броја становника. Посебно је важан утицај вањских миграција становништва, које су веома изражене, али о којима за сада не постоје релевантни подаци. Свијетлу демографску будућност град Источно Сарајево може очекивати само уз адекватне мјере популационе политике које ће бити усмјерене на повећање natalитета и подстицање рађања.

3) Радна хипотеза са циљем истраживања

Као основна хипотеза у раду поставља се да је на простору града Источно Сарајево у руралним подручјима изражена депопулација, демографско пражњење, док у урбаним подручјима града овај процес је мањег интензитета или чак постоји и демографски раст. Такође, као помоћна хипотеза се поставља да је на целокупној територији града Источно Сарајево изражено старење становништва, које је израженије у руралним подручјима.

Циљ истраживања је да се утврди какви се демогеографски процеси одвијају на овом простору, да ли су они истовјетни на цијелом простору града Источно Сарајево, или се демогеографски процеси и њихов интензитет разликују у зависности да ли је реч о урбаним или руралним дијеловима истраживане територије.

4) Материјал и метод рада

Приликом истраживања користиће се доступна литература, књиге, монографије, научни и стручни радови везани за простор града Источно Сарајево. Такође, биће кориштена доступна домаћа и страна литература која се бави проблематиком демографског развоја, демогеографским процесима, демографским моделима, депопулацијом, старењем становништва и сл.

Велики значај у истраживању демогеографских процеса, наравно, имају статистички подаци који ће бити преузети од званичних статистичких институција: Републичког завода за статистику Републике Српске и Федералног завода за

статистику Босне и Херцеговине. Као извори користиће се и подаци институција града, подаци из основних и средњих школа, подаци из матичних књига рођених, умрлих и вјенчаних, и сл.

Ово истраживање захтева коришћење различитих метода, техника рада и алата, тако да ће бити примењен низ научних метода, од традиционалних до савремених, а усклађених са демографским истраживањем. У раду ће се применити прије свега метод *географске анализе и синтезе*. Посебно место у демогеографским истраживањима заузима *математичко-статистички метод* који је неизоставан приликом прикупљања података о просторним, временским и другим одредницама. Такође, за обраду прикупљених података биће коришћен *метод класификације, метод систематизације, компаративни метод* и *метод генерализације, метод конкретизације, дескриптивни метод, метод моделирања* и сл. Поред осталих метода, значајно место заузима *картографски метод* који се користи за представљање основних географских карактеристика простора. Основна техника која ће се користити за израду карата демогеографских показатеља је GIS технологија, програмски пакет ArcGis 10.

5) Научни допринос истраживања

Кроз ранија истраживања овог простора утврђено је да је дошло до значајних демографских промјена, прије свега услед ратних миграција становништва, па је у периоду 1991-1996. године регистрован нагли пораст броја становника на простору града Источно Сарајево, а смањење у руралним општинским подручјима. Истовремено, послератни период геопростора Републике Српске, а тако и града Источно Сарајево, карактеришу демографски процеси као што су: депопулација (парцијална и укупна), њезине одреднице (природна промјена и миграције), просторни аспект депопулације (ширење и неравномјерни размјештај становништва) и старење становништва (укупно и према појединим старосним контингентима). Ови процеси снагом демографске инерције негативно утичу на укупан социо-економски развој.

С обзиром да неповољни демографски трендови постају све више друштвено-економски проблем и да ће се повећање броја старог становништва негативно одразити на економску, здравствену и социјалну политику ово истраживање ће бити од велике важности не само за простор града Источно Сарајево, него и за простор Републике Српске у цјелини. Очекује се да ће израдом демографског модела истраживања и новим сазнањима о демографским процесима простора града Источно Сарајево бити могуће сличне параметре примијенити за демографско истраживање других простора Републике Српске. Поред тога, ова тема је недовољно истражена и валоризована у научно-стручној јавности, стога је неоспоран друштвени значај који се огледа у новим сазнањима у прилог израде стратегије демографског развоја овог простора.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

На основу анализе докумената и података о научно-истраживачкој, образовној и стручној дјелатности кандидата, Комисија сматра да мр Мариана Лукић – Тановић испуњава све законом предвиђене услове за израду пријављене докторске тезе.

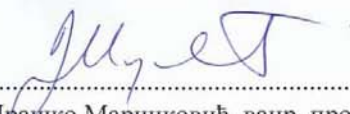
С обзиром да је мр Мариана Лукић – Тановић највећи дио свог досадашњег радног ангажовања провела на факултету и да има магистарски рад и већи број објављених научних и стручних радова из области друштвене географије, мишљења смо да посједује одговарајуће научне квалификације да приступи изради наведене докторске тезе.

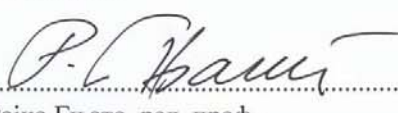
Предмет истраживања и начин на које ће се оно реализовати дају основ за тврдњу да ће његови резултати имати апликативну вриједност у сагледавању савремених демогеографских процеса и креирања мјера популационе политике на истраживаном простору.

Због свега наведеног, Комисија је сагласна у оцјени да је тема „Демогеографски процеси на простору града Источно Сарајево“ подобна за израду докторске тезе, као и да је кандидат мр Мариана Лукић – Тановић подобна да испуни све задатке и обавезе везане за израду докторске тезе.

Комисија предлаже Научно-наставном вијећу Природно-математичког факултета и Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвате овај извјештај и одобри израду наведене докторске тезе.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

-
.....
1. Др Драшко Маринковић, ванр. проф., Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, уже научне области: Друштвена географија и Демографија

.....

 2. Др Рајко Гњато, ред. проф., Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област: Регионална географија

.....

 3. Др Бранислав Ђурђев, ред. проф., Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду, ужа научна област: Друштвена географија